Tekst ustawy przekazany do Senatu zgodnie z art. 52 regulaminu Sejmu

U S T A W A

z dnia 6 marca 2018 r.

o pozbawianiu stopni wojskowych osób i żołnierzy rezerwy, którzy w latach 1943–1990 swoją postawą sprzeniewierzyli się polskiej racji stanu[1)]

Siły Zbrojne Rzeczypospolitej Polskiej służą ochronie niepodległości państwa i niepodzielności jego terytorium oraz zapewnieniu nienaruszalności jego granic. Służba wojskowa jest najwyższym powołaniem i świadomym wyborem obywateli Rzeczypospolitej Polskiej. Mundur wojskowy zobowiązuje do wierności i poświęcenia najwyższym wartościom, jakimi dla polskiego żołnierza przez wieki były honor i męstwo oraz służba Ojczyźnie jako dobru wspólnemu.

Dla budowy etosu służby wojskowej w wolnej i niepodległej Rzeczypospolitej Polskiej niezbędne jest wprowadzenie rozwiązania prawnego, które posłuży do oczyszczenia Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej w sferze symbolicznej. Konieczne jest przywrócenie właściwego miejsca najwyższym wartościom wywodzącym się z polskiej tradycji rycerskiej i wojskowej. Ustawa pozwala na pozbawienie stopnia wojskowego tych, którzy w imię totalitarnej ideologii komunistycznej kierowali armię przeciw własnemu narodowi, używali wojska do ograniczania lub pozbawiania jednostek podstawowych praw, dokonywali prześladowań ze względu na pochodzenie i przekonania religijne.

Art. 1. Ustawa określa zasady utraty stopnia wojskowego oraz zasady i tryb pozbawiania stopnia wojskowego osób i żołnierzy rezerwy, którzy w latach 1943–1990 swoją postawą sprzeniewierzyli się polskiej racji stanu.

Art. 2. Członkowie Wojskowej Rady Ocalenia Narodowego tracą z mocy prawa stopień wojskowy. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej ogłasza, w drodze obwieszczenia, w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” wykaz osób, które utraciły stopień wojskowy.

---

1) Niniejszą ustawą zmienia się ustawę z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 3. 1. Pozbawia się stopnia wojskowego osobę, która z racji ukończonego wieku lub stanu zdrowia nie podlega obowiązkowi służby wojskowej, albo żołnierza rezerwy, posiadających stopień wojskowy Marszałka Polski, generałów albo admirałów, którzy w latach 1943–1990 swoją postawą sprzeniewierzyli się polskiej racji stanu w następujący sposób:

1) pełniąc funkcje służbowe lub zajmując stanowiska dowódcze, kierowali działaniami mającymi na celu zwalczanie polskiego podziemia niepodległościowego w latach 1943–1956 lub, uczestnicząc w tym okresie w zwalczaniu polskiego podziemia niepodległościowego dokonywali drastycznych czynów;
2) wydając rozkazy użycia broni palnej wobec ludności cywilnej;
3) będąc sędziami lub prokuratorami w organach Wojskowej Służby Sprawiedliwości lub w jednostkach podległych wydawali wyroki w latach 1943–1956 wobec żołnierzy i osób cywilnych ze względu na ich działalność na rzecz niepodległości i suwerenności Polski albo oskarżali ich w tych sprawach;
4) pełniąc funkcje służbowe inicjowali prześladowania żołnierzy ze względu na wyznawaną religię lub pochodzenie lub dopuszczali się tych prześladowań.

2. W przypadkach określonych w ust. 1 Minister Obrony Narodowej, za zgodą Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, może, w szczególnie uzasadnionych przypadkach, pozbawić stopnia wojskowego osobę, która z racji ukończonego wieku lub stanu zdrowia nie podlega obowiązkowi służby wojskowej, albo żołnierza rezerwy, posiadających inny stopień wojskowy niż określony w ust. 1.

Art. 4. Utrata albo pozbawienie stopnia wojskowego następuje również pośmiertnie.

Art. 5. Nie pozbawia się stopnia wojskowego osoby albo żołnierza rezerwy, o których mowa w art. 3, jeżeli bez wiedzy przełożonych, w trakcie pełnienia służby czynnie wspierali działania na rzecz niepodległości Państwa Polskiego.

Art. 6. 1. Stopnia wojskowego pozbawia, na podstawie informacji, o której mowa w art. 9 ust. 1, Minister Obrony Narodowej, w drodze postanowienia. Postanowienie zawiera uzasadnienie i jest ostateczne.

2. Postanowienie w przedmiocie pozbawienia stopnia wojskowego Marszałka Polski, generałów i admirałów Minister Obrony Narodowej wydaje za zgodą Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

3. Minister Obrony Narodowej wszczyna postępowanie w przedmiocie pozbawienia stopnia wojskowego z urzędu albo na wniosek:

1) Prezesa Rady Ministrów;

2) Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych;

3) Szefa Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych.

4. Stowarzyszenia zrzeszające kombatantów, weteranów lub żołnierzy mogą wystąpić do Ministra Obrony Narodowej z inicjatywą wszczęcia postępowania z urzędu. Inicjatywa wymaga uzasadnienia.

5. Wniosek o wszczęcie postępowania w przedmiocie pozbawienia stopnia wojskowego zawiera dane osobowe pozwalające Ministrowi Obrony Narodowej na identyfikację osób albo żołnierzy rezerwy, o których mowa w art. 3, w szczególności: imię, nazwisko, ostatnie miejsce zamieszkania lub zameldowania, a w przypadku osób zmarłych – ostatnie znane miejsce zameldowania. Wniosek wymaga uzasadnienia.

6. Wniosek składa się w formie pisemnej, w postaci papierowej lub elektronicznej. Wniosek w postaci elektronicznej opatruje się kwalifikowanym podpisem elektronicznym albo podpisem potwierdzonym profilem zaufanym ePUAP.

7. Dokumenty załączone do wniosku w postaci elektronicznej składa się w postaci elektronicznej. Jeżeli dokumentów nie można uzyskać w postaci elektronicznej, składa się ich elektroniczne kopie, po ich uwierzytelnieniu przez wnioskodawcę kwalifikowanym podpisem elektronicznym albo podpisem potwierdzonym profilem zaufanym ePUAP.

Art. 7. Wnioski złożone przez podmioty niewymienione w art. 6 ust. 3 pozostawia się bez rozpoznania.

Art. 8. 1. O wszczęciu postępowania w przedmiocie pozbawienia stopnia wojskowego zawiadamia się niezwłocznie osobę albo żołnierza rezerwy, o których mowa w art. 3.

2. Informację o wszczęciu postępowania w przedmiocie pozbawienia stopnia wojskowego osoby zmarłej udostępnia się w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Ministerstwa Obrony Narodowej.

Art. 9. 1. Minister Obrony Narodowej występuje do Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu oraz jednostki organizacyjnej podległej Ministrowi Obrony Narodowej właściwej do spraw prowadzenia badań archiwalnych i studiów historycznych o sporządzenie, na podstawie

posiadanych akt osobowych i innych źródeł historycznych, i przekazanie w terminie do 6 miesięcy od dnia otrzymania wystąpienia informacji o przebiegu służby osoby albo żołnierza rezerwy, o których mowa w art. 3, w zakresie zasadności pozbawienia stopnia wojskowego.

2. Wystąpienie, o którym mowa w ust. 1, zawiera następujące dane osobowe osoby albo żołnierza rezerwy, o których mowa w art. 3, oraz informacje ich dotyczące, będące w posiadaniu Ministra Obrony Narodowej:

1) nazwisko i imiona;
2) nazwisko rodowe;
3) nazwiska i imiona poprzednie;
4) płeć;
5) datę i miejsce urodzenia;
6) obywatelstwo;
7) numer PESEL;
8) stopień wojskowy;
9) adres zameldowania;
10) adres zamieszkania, a w przypadku osób zmarłych - ostatni znany adres zameldowania;
11) imiona rodziców oraz nazwiska rodowe rodziców;
12) określenie ostatniego stanowiska oraz formacji lub jednostki organizacyjnej, w której osoba albo żołnierz rezerwy, o których mowa w art. 3, pełnili służbę w dniu zwolnienia ze służby.

3. Informacja o przebiegu służby, o której mowa w ust. 1, zawiera:

1) dane osobowe i informacje, o których mowa w ust. 2, osoby albo żołnierza rezerwy, o których mowa w art. 3;
2) wskazanie, czy spełnione zostały przesłanki, o których mowa w art. 3;
3) wskazanie, czy z dokumentów zgromadzonych w archiwach Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu lub jednostki organizacyjnej podległej Ministrowi Obrony Narodowej właściwej do spraw prowadzenia badań archiwalnych i studiów historycznych wynika, że osoba albo żołnierz rezerwy, o których mowa w art. 3, bez wiedzy przełożonych, w trakcie pełnienia służby czynnie wspierali działania na rzecz niepodległości Państwa Polskiego.

Art. 10. 1. Osobie albo żołnierzowi rezerwy, o których mowa w art. 3, w stosunku do których wszczęto postępowanie w przedmiocie pozbawienia stopnia wojskowego, przysługuje prawo do przedstawienia dowodów.

2. Do postępowania w przedmiocie pośmiertnego pozbawienia stopnia wojskowego mogą przystąpić małżonek, zstępni, wstępni lub rodzeństwo zmarłej osoby albo żołnierza rezerwy, o których mowa w art. 3, a w przypadku osób samotnych - również stowarzyszenie zrzeszające kombatantów, weteranów lub żołnierzy. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio.

3. Osoby lub stowarzyszenia, o których mowa w ust. 2, zgłaszają przystąpienie do postępowania w formie pisemnej, w terminie 14 dni od dnia udostępnienia informacji, o której mowa w art. 8 ust. 2. Przystąpienie zgłoszone przez osoby lub stowarzyszenia nieuprawnione pozostawia się bez rozpatrzenia.

4. Minister Obrony Narodowej, przed wydaniem postanowienia w przedmiocie pozbawienia stopnia wojskowego, informuje osobę albo żołnierza rezerwy, o których mowa w art. 3, albo osoby lub stowarzyszenia, o których mowa w ust. 2, o możliwości wypowiedzenia się co do zebranych dowodów.

5. Jako dowód w postępowaniu w przedmiocie pozbawienia stopnia wojskowego dopuszcza się wszystko, co może przyczynić się do wyjaśnienia sprawy a nie jest sprzeczne z prawem.

6. Osoba albo żołnierz rezerwy, o których mowa w art. 3, osoby lub stowarzyszenia, o których mowa w ust. 2, lub organy, o których mowa w art. 6 ust. 3, mogą w postępowaniu w przedmiocie pozbawienia stopnia wojskowego działać przez pełnomocnika.

7. Jeżeli do postępowania, o którym mowa w ust. 2, przystąpiła więcej niż jedna osoba lub stowarzyszenie, Minister Obrony Narodowej powiadamia o konieczności wskazania jednej osoby do reprezentowania w postępowaniu w przedmiocie pozbawienia stopnia wojskowego.

8. Osoby lub stowarzyszenie, o których mowa w ust. 7, w terminie 14 dni od dnia doręczenia powiadomienia wskazują osobę do reprezentowania w postępowaniu w przedmiocie pozbawienia stopnia wojskowego.

9. W przypadku niewyznaczenia osoby do reprezentowania w postępowaniu w przedmiocie pozbawienia stopnia wojskowego, osobę taką wskazuje Minister Obrony Narodowej spośród osób lub stowarzyszeń, o których mowa w ust. 7, zawiadamiając je o tym fakcie.

Art. 11. Do doręczeń stosuje się przepisy rozdziału 8 w dziale I ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2017 r. poz. 1257 oraz z 2018 r. poz. 149).

Art. 12. 1. Na postanowienie w przedmiocie pozbawienia stopnia wojskowego osobie albo żołnierzowi rezerwy, o których mowa w art. 3, albo osobom lub stowarzyszeniom, o których mowa w art. 10 ust. 2 , przysługuje skarga do sądu administracyjnego.

2. Postępowanie przed sądem administracyjnym jest wolne od kosztów sądowych.

3. Sąd administracyjny, uwzględniając skargę na postanowienie w przedmiocie pozbawienia stopnia, uchyla je w całości.

Art. 13. 1. Postępowanie w przedmiocie pozbawienia stopnia wojskowego zakończone prawomocnym orzeczeniem albo postanowieniem wznawia się, jeżeli:

1) dowody, na podstawie których ustalono istotne dla sprawy okoliczności, okazały się fałszywe;
2) zostały ujawnione istotne dla sprawy okoliczności, które nie były znane w toku postępowania;
3) orzeczenie lub postanowienie zostało wydane w oparciu o inną decyzję lub orzeczenie sądu, które zostały następnie uchylone lub zmienione.

2. Postępowania w przedmiocie pozbawienia stopnia wojskowego nie wznawia się na niekorzyść osoby lub żołnierza rezerwy, o których mowa w art. 3.

3. Postępowania w przedmiocie pozbawienia stopnia wojskowego nie wznawia się po upływie 5 lat od dnia uprawomocnienia się orzeczenia albo, w przypadku niezłożenia skargi do sądu administracyjnego, od dnia wydania postanowienia.

4. Minister Obrony Narodowej wznawia postępowanie w przedmiocie pozbawienia stopnia wojskowego z urzędu lub na wniosek osoby albo żołnierza rezerwy, o których mowa w art. 3, albo osób lub stowarzyszeń, o których mowa w art. 10 ust. 2.

5. Wniosek o wznowienie postępowania w przedmiocie pozbawienia stopnia wojskowego wnosi się do Ministra Obrony Narodowej w terminie 30 dni od dnia, w którym osoba albo żołnierz rezerwy, o których mowa w art. 3, albo osoby lub stowarzyszenia, o których mowa w art. 10 ust. 2, dowiedziały się o okoliczności stanowiącej podstawę do wznowienia postępowania.

Art. 14. 1. Na postanowienie o odmowie wznowienia postępowania w przedmiocie pozbawienia stopnia wojskowego osobie albo żołnierzowi rezerwy, o których mowa w art. 3, albo osobom lub stowarzyszeniom, o których mowa w art. 10 ust. 2, przysługuje skarga do sądu administracyjnego.

2. Postępowanie przed sądem administracyjnym jest wolne od kosztów sądowych.

3. Sąd administracyjny, uwzględniając skargę na postanowienie, o którym mowa w ust. 1, uchyla je w całości.

Art. 15. W ustawie z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2017 r. poz. 1430 i 2217 oraz z 2018 r. poz. 138 i 398) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 75 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Stopnie wojskowe są dożywotnie, z wyjątkiem możliwości utraty albo pozbawienia stopnia wojskowego na podstawie ustawy z dnia 6 marca 2018 r. o pozbawianiu stopni wojskowych osób i żołnierzy rezerwy, którzy w latach 1943–1990 swoją postawą sprzeniewierzyli się polskiej racji stanu (Dz. U. poz. …).”;

2) w art. 78 w ust. 1 w pkt 3 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 4 w brzmieniu:

„4) utraty albo pozbawienia stopnia wojskowego na podstawie ustawy z dnia 6 marca 2018 r. o pozbawianiu stopni wojskowych osób i żołnierzy rezerwy, którzy w latach 1943–1990 swoją postawą sprzeniewierzyli się polskiej racji stanu.”.

Art. 16. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

MARSZAŁEK SEJMU

/ – / Marek Kuchciński